

Valtuustoaloite subjektiivisen päivähoito-oikeuden palauttamiseksi Ylöjärvellä

Kaupunginhallitus 31.01.2022 § 39

96/12.07.00/2022

178/05.10.00/2018

KAUPVALT 16.04.2018 § 50

"Laki lasten päivähoidosta muuttui varhaiskasvatuslaiksi 1.8.2015. Varhaiskasvatus määriteltiin uudessa laissa "lapsen suunnitelmalliseksi ja tavoitteelliseksi kasvatuksen, opetuksen ja hoidon muodostamaksi kokonaisuudeksi, jossa painottuu erityisesti pedagogiikka."

Ylöjärven kaupunginvaltuusto teki päätöksen 11.4.2016 rahoittaa subjektiivista päivähoito-oikeutta 20 tuntiin niiltä lapsilta, joiden vanhempi ei ole kokopäivätoisissa tai opiskele päätoimisesti. Päätöksen jälkeen asiasta tehtiin asiakastytyväisyyskysely, jonka tuloksissa huoltajat arvioivat lasten tasa-arvon heikenneen ja työelämän ja varhaiskasvatuksen yhteensovittamisen hankaloituneen.

77 Suomen kunnassa on päätetty säilyttää varhaiskasvatusoikeus ennallaan, näiden joukossa mm. Tampere ja Nokia. Tänä vuonna subjektiivinen päivähoito-oikeus palautetaan 1.8.2018 alkaen ainakin Vantaalla ja Lahdessa.

Valtioneuvoston kanslian toimeksiannon mukaisesti Oulun Yliopiston tekemässä selvityksessä kartoitettiin varhaiskasvatuksen lainsäädännön muutosten vaikutuksia. Selvityksen mukaan varhaiskasvatusjohtajien hallinnollinen työ on lisääntynyt ja oikeuden rajoittamisella ei ole ollut merkittäviä taloudellisia vaikutuksia. 40 % työntekijöistä kertoo lasten vaihtuvuuden päivän aikana lisääntyneen, 60,9 % kertoo työn kuormittavuuden lisääntyneen ja 60,3 % kertoo työn lapsiryhmässä lisääntyneen haasteellisemmaksi. 55,2 % työntekijöistä kertoo mahdollisuuden yksittäisen lapsen huomioimiseen vähentyneen. Kokonaisuutena työntekijöiden arviot subjektiivisen päivähoito-oikeuden rajaamisesta olivat kriittiset. Keskisimmiksi varhaiskasvatusoikeuden rajaamisen vaikutuksiksi vanhemmat nostivat esiin lasten tasavertaisuuden heikkenemisen suhteessa muihin lapsiin, lasten vertaissuhteiden pysyvyyden vähenemisen, negatiiviset vaikutukset lapsen kasvuun, kehitykselle ja oppimiselle sekä aikuisten ja lasten välisten suhteiden pysyvyyden vähentymisen. 94 % vanhemmista arvioi lasten hyvinvoinnin heikentyneen. Vaikutuksista vanhemmille ja perheille selvityksessä nostetaan esiin heikentynyt mahdollisuus työnhakuun, opiskeluun tai työssä käymiseen sekä perheiden tasavertaisuuden heikentyminen suhteessa muihin perheisiin. Monet vanhemmat kokivat myös, että yhteistyö varhaiskasvatusyksikön kanssa oli heikentynyt. Vanhemmat kertoivat esimerkkejä siitä, kunta lapsi oli jäänyt subjektiivisen oikeuden rajaamisesta johtuvan osa-aikaisuuden takia paitsi monista lasten itsensä ja vanhempien tärkeinä pitäneistä toiminnoista sekä kertoivat kokemuksista eriarvoisuudesta.

Laki työttömyysturvan aktiivimallista tuli voimaan 1.1.2018. Työttömien aktiivimalli aiheuttaa hankaluuksia vanhemmille, joiden lapset eivät ole päivähoidossa. Kun keikkaluonteista työtä tarjotaan vanhemmalle, jonka aktiivimallin mukaisesti on otettava paikka vastaan, on lapsien saaminen päivähoidon vaikeaa. Lain mukaan kiireellisessä tapauksessa kuntien on järjestettävä lapselle päivähoitopaikka kahdessa viikossa.

Vaikka subjektiivista päivähoito-oikeutta voi laajentaa erillisellä kirjallisella hakemuksella ja vaikka tämä pyrittäisiin pitämään matalan kynnyksen palveluna, on oman elämäntilanteen perustelu usein nöyryyttävää ja kuluttavaa eikä kaikilla perheillä ole voimavaroja tai halua tätä tehdä.

Laadukas varhaiskasvatus on ennen kaikkea lapsen oikeus. Tätä tukee myös varhaiskasvatuslaki, jossa korostuu aiempaa enemmän pedagoginen näkökulma ja lapsen oikeus oppimiseen. Jokaiselle lapselle on taattava oikeus laadukkaaseen varhaiskasvatukseen riippumatta esimerkiksi lapsen huoltajan työmarkkinatilanteesta tai lapsen kotikunnasta. Tutkimusten mukaan korkeatasoisesta pedagogisesta varhaiskasvatuksesta hyötyvät kaikki lapset. Erityisen suurta vaikuttavuus on lapsille, joiden kasvuympäristössä on heidän kehittymistään haittaavia tekijöitä, kuten vanhempien päihde- tai terveysongelmia tai puutteita sosiaalisessa vuorovaikutuksessa. Laadukkaan varhaiskasvatuksen on todettu olevan tärkeä, ellei jopa tärkein, myöhempää syrjäytymistä ehkäisevä tekijä. Tutkimusten mukaan laadukkaalla varhaiskasvatuksella pystytään tehokkaasti ehkäisemään lasten syrjäytymistä ja myöhempiä oppimisongelmia. Varhaiskasvatuksessa lapset oppivat vuorovaikutusta ja sosiaalisia taitoja ja se on siksi yksi kannattavimmista sosiaalisista investoinneista lasten ja perheiden tulevaisuuteen. Laadukkailla varhaiskasvatuspalveluilla tuetaan vanhemmuutta, ja sillä on siksi myös tärkeä ennaltaehkäisevä lastensuojelullinen ulottuvuus. Varhaiskasvatus on tärkeässä osassa varhaisessa tukemisessa ja ennaltaehkäisyssä, sillä päiväkodissa huomataan yleensä ensimmäiset merkit ongelmista.

Syksyllä 2017 n. 90 ylöjärveläistä lasta saivat osa-aikaista varhaiskasvatusta ja heille oli myönnetty kokoaikainen varhaiskasvatus. Kuntatalouden näkökulmasta subjektiivisen päivähoito-oikeuden palauttamisessa puhutaan siis varsin pienistä kustannuksista.

Ylöjärven uudistuvan kaupunkistrategian kulmakivinä ovat rohkea edelläkävijä, joka panostaa erityisesti ennaltaehkäiseviin palveluihin.

Ylöjärven Vasemmistoliiton valtuustoryhmä sekä Ylöjärven Vihreiden valtuustoryhmä esittävät subjektiivisen päivähoito-oikeuden palauttamista kaikille lapsille

Ylöjärven Vasemmistoliiton valtuustoryhmä, Ylöjärven Vihreiden valtuustoryhmä ym."

Päätös

Kaupunginvaltuusto päätti lähettää em. valtuustoaloitteen kaupunginhallituksen valmisteltavaksi.

KAUPHALL 23.04.2018 § 143

Kaupunginjohtaja ehdottaa:

Kaupunginhallitus päättää lähettää valtuustoaloitteen sivistyslautakunnalle lausuntoa varten.

Päätös

Hyväksyttiin.

Varhaiskasvatuksen johtaja Marjo Vesa:

Ylöjärven kaupunginvaltuuston päätöksen 11.4.2016 mukaisesti Ylöjärvellä on noudatettu varhaiskasvatuslakia 1.8.2016 alkaen. Ylöjärveläisillä lapsilla on subjektiivinen varhaiskasvatusoikeus 20 tuntia viikossa.

Subjektiivisen varhaiskasvatusoikeuden käyttöön ottaminen on helpottanut varhaiskasvatuspaikkojen järjestämistä Ylöjärven kaupungissa. Varhaiskasvatuspalvelu on pystytty pääsääntöisesti järjestämään lähipalveluna varhaiskasvatuksen asiakkaille myös asuinalueilla, joilla lapsiperheitä asuu runsaasti. Ylöjärvellä ei ole myöskään aloitettu uusia varhaiskasvatukseen liittyviä investointeja elokuun 2016 jälkeen.

Varhaiskasvatuksessa oli palveluntarpeella 0-85 tuntia kuukaudessa huhtikuussa 2018 kunnallisissa päiväkodeissa 228 lasta ja yksityisissä päiväkodeissa 41 lasta. Päiväkodin johtajat voivat huoltajien perustelujen mukaisesti myöntää laajennettua varhaiskasvatusoikeuden lapselle. Laajennettu varhaiskasvatus oli huhtikuussa myönnetty 96:lle lapselle. Pelkässä esiopetuksessa Ylöjärvellä oli lukuvuonna 2017-2018 yhteensä 95 lasta.

Toimintakauden 2017-2018 aikana kunnalliset päiväkodit Ylöjärvellä ovat olleet täynnä. Subjektiivisen varhaiskasvatusoikeuden käyttöön ottaminen on mahdollistanut, että samaa varhaiskasvatuspaikkaa on käyttänyt kaksi lasta (lapset läsnä eri päivinä päiväkodissa). Varhaiskasvatuksen arvion mukaan varhaiskasvatukseen pitäisi perustaa noin 3 uutta ryhmää, jos lasten varhaiskasvatusoikeutta laajennettaisiin. Tällä hetkellä kunnalliset päiväkodit ovat täynnä eli tyhjillään olevia tiloja uusille ryhmille ei ole, eli kunnalle tulisi investointipaineita. Lisäksi tulevaisuudessa toimintakaudella 2019-2020 Kaurasmäen päiväkotia suljetaan remontin vuoksi, joten myös tämä aiheuttaa haastetta varhaiskasvatuspaikkojen riittävyydelle ja lähipalvelu-periaatteen toteutumiseksi. Mikäli varhaiskasvatusoikeuden rajaamisesta luovutaan, tarvitaan varhaiskasvatukseen yhdeksän uutta työntekijää, eli henkilöstökustannukset kasvaisivat nykyisestä 360 000 euroa vuodessa. Lisäksi kustannusten kasvua tapahtuisi myös tukipalveluissa. Asiakasmaksutulot hieman lisääntyisivät, mikäli varhaiskasvatusoikeutta ei rajoitettaisi.

Lisätiedot

Marjo Vesa, p. 050 596 9081, marjo.vesa@ylojarvi.fi

Sivistysjohtaja ehdottaa:

Sivistyslautakunta päättää antaa vastauksensa valtuustoaloitteeseen edellä olevan selosteosan mukaisena.

Päätös

Keskustelun kuluessa jäsen Anna Jukantupa ehdotti, että subjektiivinen päivähoito-oikeus palautetaan kaikille lapsille ja kaupungin on aloitettava tarvittavat toimenpiteet ja investoinnit vuoden 2020 budjettiin, jotta kaikille lapsille saadaan tasa-arvoinen mahdollisuus varhaiskasvatukseen.

Koska tehtyä ehdotusta ei kannatettu, puheenjohtaja totesi sen raukeavan kannattamattomana.

Puheenjohtaja totesi esittelijän ehdotuksen tulleen sivistyslautakunnan päätökseksi.

Jäsen Anna Jukantupa jätti asiassa eriävän mielipiteen, joka on sisällöltään seuraava: "Valtuustoaloitteeseen saadussa vastauksessa perustellaan subjektiivisen päivähoito-oikeuden palauttamisen eväämistä tilapuutteella. Tällä hetkellä kunnalliset päiväkodit ovat täynnä. Ehdotus, että kaupunki aloittaa tarvittavat toimet ja investoinnit asian korjaamiseksi 2020 budjettiin ei edennyt lautakunnassa.

Suomessa varhaiskasvatuksen osallistumisaste 3-vuotiaista ei yllä EU:n tavoitteeseen. Laadukas varhaiskasvatus on ennen kaikkea lapsen oikeus. Tätä tukee myös varhaiskasvatuslaki, jossa korostuu varhaiskasvatuksen pedagoginen näkökulma – lapsen oikeus oppimiseen. Tutkimusten mukaan varhaiskasvatuksella pystytään tehokkaasti ehkäisemään lasten syrjäytymistä ja myöhempiä oppimisongelmia, riippumatta huoltajien työmarkkinatilanteesta tai sosio-ekonomisesta asemasta."

Jäsenet Anna Jukantupa ja Juha Kanto poistuivat kokouksesta tämän pykälän käsittelyn jälkeen klo 20.55.

Kaupunginhallitus 31.1.2022 §

Sivistysjohtaja Matti Hursti

Lakia lasten subjektiivisesta päivähoito-oikeudesta muutettiin 1.1.2016 lukien. Silloin voimaan astuneen lakimuutoksen myötä perheen asuinpaikka, työllisyys- ja opiskelutilanne tai perhe- ja hoitovapaat rajoittivat oikeutta varhaiskasvatukseen siten, että varhaiskasvatus voitiin rajata enintään 20 tuntiin viikossa.

Ylöjärven kaupunki päätti noudattaa 1.1.2016 voimaan astunutta lakimuutosta 1.8.2016 lukien.

16.4.2018 Ylöjärven Vasemmistoliiton valtuustoryhmä sekä Ylöjärven Vihreiden valtuustoryhmä esittivät subjektiivisen päivähoito-oikeuden palauttamista kaikille lapsille.

Kaupunginhallitus pyysi 23.4.2018 asiasta lausunnon sivistyslautakunnalta, joka antoi vastauksensa valtuustoaloitteeseen 11.9.2018.

Eduskuntavaalit 2019 muuttivat tilannetta olennaisesti. Lasten subjektiivinen päivähoito-oikeus ilman rajaamista nousi yhdeksi teemaksi hallitusneuvotteluissa ja sen jälkeen myös uuteen hallitusohjelmaan.

Varhaiskasvatuslain muutoksella Suomen eduskunta poisti subjektiivisen päivähoito-oikeuden rajauksen 1.8.2020 lukien.

Esittelijä

Kaupunginjohtaja

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus päättää ehdottaa kaupunginvaltuustolle, että se hyväksyy sivistyslautakunnan ja sivistysjohtajan lausunnon vastauksena aloitteeseen.

Päätös

Hyväksyttiin.